

KÖZMŰVELŐDÉS.

Az erdélyi róm. kath. irodalmi társulat heti közlönye

MEGJELENIK MINDEN SZOMBATON.

<i>Előfizetési díj:</i>		A társulat minden rendű tagját a lapot tagdíjajukért kapják.	A lap szellemi részét illető cikkek a szerkesztőségnek, az előfizetési pénzek a pénztárnoknál, az esetleges reklamációk pedig a kiadóhivatalnak küldendők.
Egész évre	4 frt.	—	
Félévre	2 .		
Negyedévre	1 .	Kéziratokat nem adunk vissza.	

Num. 2680.
1897.

L. J. Chr.!

GUSTAVUS CAROLUS e comitibus MAJLATH de Székely

DEI MISERATIONE ET APOSTOLICAE SEDIS GRATIA EPISCOPUS TRANSYLVANIENSIS, DOMUS PROCERUM REGNI MEMBRUM HAEREDITARIUM, SS. THEOLOGIAE MAGISTER, OMNIUM SCHOLARUM ET INSTITUTORUM ROMANO-CATHOLICORUM PER TRANSYLVANIAM SUPREMUS DIRECTOR, STATUS ROM. CATH. TRANSYLVANIENSIS ET SENATUS DIRIGENTIS DIOECESANI PRAESES.

VENERABILI CLERO TAM SAECULARI, QUAM REGULARI DIOECESIS TRANSYLVANIENSIS
SALUTEM A DOMINO SEMPITERNAM!

VENERABILES FRATRES ET FILII IN CHRISTO DILECTISSIMI!

Adfuisse nuper, Fratres dilectissimi, in urbe, et residentia Nostra episcopali: ingenti animi solatio vidi vos tanto numero congregatos circa tumbam defuncti Vestri et mei Praesulis et Patris, et cum luctu magno multisque simul mecum lacrymis terrae mandastis. Eum, qui per longam temporis seriem maxima sollicitudine Vobis praefuit rexitque Transylvaniae Ecclesiam.

Me quidem per discessum ejus, cuius eram interim adiutor, vehementer commotum summoque dolore affectum fuisse aperte fateor, perdidit enim virum multorum annorum experientia exultum, et lubentissimo animo elegissem multis adhuc annis qua socius et discipulus ipsi assistere, quam tanto in ipso congesto Thesauro praemature privari. Sed et vos haud minore dolore affectos persuasum habeo; perdidistis enim patrem vestri multum sollicitum; perdidistis pastorem, qui infirmo licet corpore, munere suo constanti usque ad ultimum halitum labore perfunctus, viribus exhaustus, senio confectus, internis attritus doloribus, velut miles in pugna corruit, agonia enim quattuor dierum non in otio, sed in curis pastoralibus eum invasit.

Certe memores fuistis Eius una cum fidelibus vestris, et pro vestra erga defunctum patrem filiali affectione, animae eius iuvamen afferere tum privatis precibus, tum sacro solemniori ritu peracto studuistis.

Ne tamen cito luctum deposuisse videamur, et me pro aeterna eius requie minus sollicitum existimetis, vobis iniungendum statui, ut pro defuncto Praesule nostro unum saltem sacrum praesentibus vestris fidelibus, quo primum licuerit, ex praescripto Deo offeratis.

Modo vero, per summum animarum pastorem Jesum Christum et Suum in terris Vicarium Leonem XIII. annuente Augustissimo Rege Nostro Apostolico Francisco Josepho pastor fidelium Transylvaniae constitutus, illuc imprimis toto corde me convertit, unde omnis virtus, omnis gratia, omne gaudium spiritus et solatium velut ab immenso fonte promanat, ad Cor scilicet amantis Jesum Divini Salvatoris, ut mei indignissimi misereatur, mihi que donare eorum sapientia, scientia, fortitudine, amore Dei plenum largiri dignetur, ut cum tali corde inter vos comparere, in medio vestri vivere ad ultimum vitae halitum mihi contingat.

De vobis cogitans, Fratres dilectissimi, aperte fateor, vos mihi charissimos factos esse, et me

cum divo Paulo velle fieri „parvulum in medio vestri, tamquam si nutrix foveat filios suos.“ (1. Thess. 2, 7.) Me velle fieri infirmis infirmum et omnibus omnia, ut omnes faciam salvos.

Vellem summopere dicere posse cum Christo: „Ego cognosco (oves) meas, et cognoscunt me meae“ (Joa. X, 14), vellem nosse omnes et singulos nominatenus et omnibus me impendere et superimpendere. Ast, cum hoc vires excedat humanas, saltem quoad vos, viri fratres, id attingere liceat. Ideo sic me habete, sicut amicum et fratrem vestrum, et domum meam et cor meum vobis quocumque tempore apertum esse ne dubitetis.

Vellem dicere posse aliquando ante Judicem divinum constitutus: „Pater sancte, quos dedisti mihi, custodivi, et nemo ex eis periit.“ (Joa. 17, 12.) Sed et illud boni pastoris munus implere optarem, quod primum omnium censeo, ducere scilicet oves meas ad pascua bona, eisque praeire, protegere a lupis, nam et vos ipsi id mihi cum cantici verbis inclamatis: „Tu nos pasce, nos tuere, tu nos bona fac videre in terra viventium.“

Quid mei valeant humeri quid ferre recusent, nondum scio, id tamen perspectum habeo, opus esse, ut sacerdotibus maxime meis pascua optima et maxime necessaria demonstrarem eosque illuc perducam.

Ex omnibus mediis ad sacerdotalem spiritum resuscitandum et fovendum aptis, nullum aptius mihi patet, quam quod ille ipse, qui via, veritas et vita est nobis demonstravit.

Ipsa elegit solitudinem per 30 annos in domo Nazarethana; postmodum „ductus est in desertum a Spiritu“ (Math. 4, 1) et in tribus vitae suae apostolicae annis fere qualibet nocte secessit ad montem et erat „pernoctans in oratione Dei“ (Luc. 6, 12.) Juxta verba divinitus data in Vet. Testamento: „ducam eam in solitudinem, et ibi loquar ad cor eius“ (Os. 2, 14) etiam apostolos suos ad id adiecit, ut missionibus perfunctis se colligerent, quasi ad vitam apostolicam reformandam.

Quidquid praeterea magnum per Ecclesiae Doctores, Antistites, Sacerdotes virosque praeclaros illis temporibus actum in Ecclesia Dei, in solitudine fuit conceptum atque operi mandatum. „Non enim in commotione Dominus“ (III. Reg. 19, 11), sed in solitudine mentis et corporis, inter Deum et animam solam, divina perficiuntur consilia.

Perspectum erat hoc ab antiquissimis temporibus Ecclesiae Pontificibus: sacerdotem solummodo in sacris exercitiis posse exuere veterem hominem cum vitiis et concupiscentiis suis, et induere novum hominem ad exemplar Jesu Christi summi pastoris Nostri; ideo Praesules in omnibus orbis catholici partibus sacro canone urgent hunc secessum annuum et novissimis temporibus etiam in Hungaria in omnibus fere diocesisibus hic usus necessarius asservatur non exiguo fructu virorum ecclesiasticorum. Urgent hunc usum sanctissimum ob eam quoque causam, ut in pugna pro Ecclesiae iuribus vindicandis victores praeleant. Licet enim, viri fratres, „non sit consilium, non sit prudentia adversus Dominum“ (Prov. 21), Deus nostram quoque cooperationem ad salvandos nos ex ore leonum exigit; at sine Deo adjuvante frustranea sunt nostra conamina, iuvamen vero hoc vix Deus concedet viris, sacerdotali spiritu e gratia sanctificante carentibus, facile enim dixerit „non est mihi voluntas in vobis“ — sicut revera, experientia testante labor ingens multorum frustraneus hucusque inventus est.

Auxilium Dei per vitam piam et sanctam acquirendum. Preces et orationes sacerdotum inter vestibulum et altare fusae, tunc solum exaudientur, si ex corde casto, innocenti, impolluto provenierint; solum per hostiam puram, sanctam, immaculatam flectitur Deus.

Quapropter fratres dilectissimi, ne miremini si et ego hoc utar exercitiorum medio, quo ipse ego, me summo emolumento quotannis exultum gratissimo erga Deum animo fateor.

Et licet paucis tantum diebus vobis praesim, libenter omnia impendam, ut vobis hoc pascuum maxime salutare aperiam. Annuntio igitur vobis, viri fratres, et scieus de vestro desiderio etiam libenter annuntio *exercitia spiritualia trium dierum* inchoatumiri mense Augusto currentis anni, die 23-a, vespere hora 5-a.

Et cum sciam, multos ex vobis occupatos in laboribus agrestibus, neminem de vobis quacumque vi trahere ad id opus salutare intendo; veniat, qui facilius venire potest, sed adsit statuta hora.

Valde tamen vos rogo ut, quicumque adesse desiderat, hoc mature saltem ad 15-am Augusti diem cum spirituali seminarii nostri Directore D. Edua.do Steiniezer per litteras communicet, ut de sustentatione providere valeamus. Nil secum afferant, nisi breviarium, quod hic in choro recitabitur, et si habent, librum Thomae Kemp. „De imitatione Christi“, et quaedam pro iter facientibus necessaria.

De sustentatione ne solliciti sitis, quia pastoris est, oves suas ducere ad pascua convenientia. Quando quis in urbe nostra advenerit, sistat se Directori Spirituali Seminarii maioris, qui locum habitatio- nis assignabit, sive in maiori, sive in minori seminario; lubet enim, ut exteri in seminario locum occu- pent, et communi mensa utantur. Apud eundem D. Spiritualem accipient fasciculum, in quo ordo diurnus exercitiorum tempore stricte servandus, communicabitur. Accedite ergo, fratres dilectissimi mi, quicumque atque detrimento parochiae vel laborum agrestium accedere potestis, sed advenite *sola illa intentione*, hos tres dies *in silentio et solitudine* soli cum solo Deo conversandi salutique propriae animae *unice* incumbendi. Solum tunc fiet, quod propheta de simili occasione praedixit „Insiliet in te spiritus Domini et mutaberis in vi- rum alium“ (I. Reg. 10. 6.) quod faxit Deus misericors, et Christus Summus Pontifex Noster.

Abbae-Carolinae, die VII-o Julii 1897.

A tanulók szellemi megterheléséről¹⁾

Írta: Dr. Petz Lajosné.

„Végig taposva nyolc osztálya máhán,

Sok össze-vissza tankönyvet meg-ett,

S bár ez fejében mind egy rőzse-boglya:

Kimondták hogy megert, fejlőni a jogra.“ *)

„Ha a jó Isten a világ teremtése céljából egy bizott- ságot hívott volna egybe, sőt még kisebb albizottságokat is küldött volna ki a dolgok megvitatására, nagyon valószínű, hogy a világ még ma sem volna kész.“ Mindig eszembe jut ez a tréfás állítás, ahányszor hazai vagy külföldi tudó- sok, szakértők tanácskozásáról olvasok a tanulók szellemi túlterhelésének kérdésében. Azonban mégis — következtelen asszouyi észszel — fokozott érdeklődéssel várom e tanács- kozások eredményét, optimista perceimben azt merem binni, hogy végre is ütött a reakció, a szabadulás órája és miként a középkor végén, mi is egy új, üde, frissítő renaissance küszöbén állunk!

Igy vagyok ma is, midőn olvasom, hogy mind a tanár- egyelet, mind az orsz. közoktatási tanács a tanterv revizio- jának kérdésével foglalkozik.

Igen, uraim! nemcsak komoly paedagógusok, tudós tanárok, hygienikus orvosok, baragos apák várják érdek- lődve, remélve-kétkedve az önök nagy munkájának ered- ményét: hanem mi aggódó anyák is. Elvégre mi is érde- kelhetne közelebből bennünket, mint midő az, a mi gyer- mekeinkre, az ő harmonikus testi-lelki fejlődésüknek kérdé- sére vonatkozik?

Ne is vegyék kérem szerényletségnek, tudákosság- nak, vagy munkájukba vetett bizalmunk hiányának, ha hozzá merünk szólani oly kérdéshez, mely sok gondteljes napot, álmatlan éjszakát szerzett már nekünk is.

A példa vonz, és nemde sok példa van rá, hogy mi- lyen csodákat művelt már az anyai szeretet? Az a minden- ható élő szeretet, mely az írás szerint hegyeket mozdit meg helyükből. Csoda-e, ha azt merem binni, hogy ettől az érzéstől vezérelve egy parányi rést tudok talán ütni én is azon az ódon, pokháló bástyán, mely az iskoláztatás régi tradícióból épült, mely még mindig kérlelhetetlen merevség- gel választja el kis barátainkat a körülöttük hullámzó, való életől. Azon a bástyafalon, melynek minden korhadtt köve makaesul ellentétbe helyezkedik a gyermeki lélek, friss, üde,

esapongó természetével és évek során át lidércnyomásként nebezedik a tanuló ifjuság 50—60%-ánakkedélyére, idegrend- szerére. Mert a töltik megkövetelt munka oly helytelen arányban áll a többség tehetségével, értelmi fejlettségével, hogy 100 gyermek közül legalább 50-60, naponta felve, aggódva, izgatottan megy az iskolába, megretten, elsápad, ha felhívják. Nem sokkal vidámabban tér baza sem, főképp bi- zonyítvány osztás idejében. Lassankint persze beletásul. De mikor már a folytonos ismétlődés folytán oda jutott a gyer- mek, hogy közömbösen hallgatja tanárjának ingerült korho- lását, képességének, szorgalmának tesujtó kritikáját és a jövő- jére vonatkozó szomorú jóslatokat; közömbösen nézi atyja mogorva, anyja bánatos tekintetét: akkor már érzékeny esorba esett jellemén, önértetén, önbizalmán, ifjú lelke ma- gasba törő vágyain, nemes ambícióján, amelyek pedig jóval hatalmasabb, értékesebb rugók az élet harcában, mint az a sok céltalan, élettelen, száraz adathalmaz, amiért esérébe adta.

Talán igaz az, hogy az anyai szeretet néha látnoki erővel ruház fel és a mi szomorú tapasztalataink, aggodal- mas megfigyeléseink egy porszemmel még hozzá is járul- hatnak a nagy munka sikeréhez.

Gondolják meg, uraim, hogy hat-hét éves koráig majd- nem kizárólag a miénk az a gyermek. Bizonynyal vannak önök közt is atyák, kik jól tudják, milyen nehéz hat esztendő az! Hányszor küzdünk életbalál-harcot a gyermek- ért, hány eileuségtől váltjuk meg testi-lelki szenvedések, izgalmak árán? Apoljuk, gondozzuk, neveljük és akkor átad- juk a tért — önöknek.

Régeinte bizalommal, megnyugvással vezettük szülőink gyermekeiket a tudomány felszentelt csarnokaiba, de a bizal- munk már erősen megreadult, sok kétséggel vegyült.

Megdöbbenve látjuk évről-évre kis ösekeket, rokon, is- merős ifjakon, majd a saját féltett gyermekünken az iskola testsorvasztó, idegromboló hatását

Üde, rózsás arcn, éptestű, nyílt tekintetű, vidám kis fücskákát vezetünk iskolába és sajnos, nagyon gyakran hal- vány, fáradt, kedvetlen, ideges, rövidlátó, szűkmellű, gör- nyedt tartású, koravén — vagy legalább természetellenesen komoly — ifjakat kapunk vissza.

Bizony úgy vetszik, legfőbb ideje, hogy nagyon komo- lyan vegyük ezt a bajt. Elismerem, hogy e szomorú válto- zásban néha hibások a szülők is és a modern életmód sok ferdesége. De ezekről máskor szólhatunk, most maradjunk az iskolák mellett.

1) Az író ohaja szerint szívesen közöljük megbeszélés végét.
Szerk.

*) „A Délibábok hőse.“

A szellemi túlterhelés kérdése már jövede napirenden van nálunk és máshol is. Sok józan, okos tanácsot, bölcs feddést, majd erélyes veszkiallást hallottunk már, de a gyakorlati eredmény: biába vártuk. Igazán megfoghatatlan, ha meggondoljuk, mily illetékes bírálók, kiváló szaktekintélyek irnak, szólnak nap-nap után e dologról — számottevőbb siker nélkül.

Pedig lehetetlen aggodalom nélkül olvasni például hazánk európai hírú higienistáinak Fodor Józsefnek intéseit. — Olvassák el és szivleljék meg kérem első sorban azt a kitünő beszédét, melyet a legirányadóbb helyről — tudomány egyetemünk rektori székéből — mondott 1894. szeptember 16-án.

De vessünk előbb egy futó pillantást a külföldre, hol szinten a gondolkozó fők színe-virága szolt e kérdéshez.

A régiékből, kik még nem annyira a szellemi munka sokasága, mint a testi nevelés elhanyagolása ellen emeltek szót (mert hisz ezzel kezdődött a mai tartbatatlan, kóros állapot) elég, ha Commenius, Lockét, Basedowot, Pesztalozit, Fröbél, Diesterweget említem. Aki valaha is forgatta a nevelés történet tanulságos lapjait, tudja, milyen díszes nevek ezek.

És — last but not least — Rousseau! Milyen szépen mondja: „Az egészségügy nem is annyira tudomány, mint erény, s ha erény, megtanít rá, hogy testi épségünk elhanyagolása büni, ápolása pedig szent kötelesség.“ Szinte lehetetlen, hogy 100 évet fordult azóta a világ kereke és szép intése még ma sem ment át a köztudatba.

Az újabb kor tudósai már tisztán látják és mai nevén nevezik a bajt. Idézzem-e Rossbachnak, a kitünő würzburgi, tanárnak jellemző nyilatkozatait? „A mai gymnasiások — mondja egyik jeles munkájában — túlon-túlterhelik a gyermekifjú értelmét, s a helyett, hogy a régiék nyomán — kiknek szellemét behozni mondják feladatuknak — a test és lélek összehangozatos képzésére törekednének: valójában nem egyebek, mint száraz, egyoldalú grammatiko-filológikus dresz-szirozó intézetek, leendő nyelvtanok előkészítő iskolái, de nem az emberi szellem általános kiképző helyei. A sok szürke theoria és gramatika közt teljesen elvész a szellem, régi, új egyaránt, a test meg éppen számításba nem jó. Pedig e fiúk erőteljes elődeiktől hatalmas tetterőt is örökölték és valóságos kinzás rájuk nézve szoros fullasztó tantermekbe zsúfolva, órákat tölteni ülve, mozdulatlanul nap-nap után. Ha iskolából hazajöve ugrálnak, szaladgálnak, birkóznak, hogy ezen kis időn át legalább — önkéntelenül is — a természet törvényeit kövessék: megrójják, megbüntetik, bezárják őket.

Ha szegény fiainkat az angol ifjakkal hasonlítjuk össze, kik szellemi munka előtt és után zöld réteken futkosnak, játszanak, bizony szívünk majd meghasad. — Ne gondoljunk azonban, hogy a reálisiskoláknál jobb állapotok vannak! Ezek a modern nyelvek mellett a reaktantárgyakra fektetik a főszűlyt, de olyan roppant tömegét ölelik fel a természettudományoknak, matematikának és itt is oly fárasztó szakszerűséggel, egyetemre való részletességgel tanítanak, hogy — kitünő tanárok egyhangú véleménye szerint — jóval túlmennek a praktikus élet által kitűzött célokon. Ehhez járul még — itt is, ott is — hogy otthoni kidolgozásra olyan feladato-

kat, rajzokat, fejtörő számításokat adnak, melyek 2–3 órát, is igényelnek naponta az „ügynevezett“ szabad időből.

Csoda-e ha mindez megviseli a fejlődésben levő organizmust, ha ideggyöngeség, kevés vértiség, agyvértodulás, szív- és különösen tüdőbajok napi renden vannak fiainknál? Egyiknél előbb, másiknál később jelentkezve!*)

Természetes, hogy a legerélyesebb veszkiallásokat az egészség hivatott öre — az orvosok, higienisták hallatják.

Sorompóba is állnak bölcs intéseikkel e téren Európa első tekintélyei.

Igy Virchow, Quinke, Charcot, Lagneau, Krafft-Ebing Erb, Schröder, Westphal, Axel Key, Classon, Kollmann, aki statisztikai adataival azt bizonyítja, hogy „minden 3-ik gyermek rendszeresen beteggé tétetik“. Persze e betegségek legtöbbször oly természetű, hogy nem nyilvánul azonnal szembe-ötlőbb módon, de azért már ott lappang a szervezetben és hol lassabb, hol rohamosabb tempóban halad szomorú végzete felé.

Nem sokkal kedvezőbbek Nesteroff adatai. Különösen érdekes az ő megfigyeléseiben, hogyan gyengül a gyermek szervezete évről-évre a középiskolákban. Egyik moszkvai gymnasiumban pl. az I. osztály tanulóinak csak 15%, a VIII. osztály tanulóinak már 69% volt idegbetegségekre hajlamossá téve.

Az angol Orlinton-Browae 6580 londoni tanulót vizsgálva több éven át, azt tapasztalta, hogy ezeknek 43% szenvedett ideges fejtájásban, 38% álmatlanságban és 54% a ideges (neuralgikus) fájdalomban.

(Vége. köv.)

KISEBB KÖZLEMÉNYEK.

Autonomiai mozgalmak nálunk

Szíves kérelem a ft. egyházmegyei papsághoz.

Azon tisztelettel teljes kérelemmel fordulunk egyházmegyénk főtisztelendő papságához, hogy a folyamatban lévő autonomiai választásokról és mozgalmakról lapunkat szíveskedjenek minél előbb értesíteni, hogy lehetőleg teljes képet szerezhessenek olvasóink a megyénkben folyó választásokról.

Ez ügyben minden mozzanat közérdekű, mert alkalmat ad a kat. ügyek iránt érdeklődőnek — s manapság ez érdeklődés nekünk, e lap és társulat gárdájához tartozóknak első kötelességünk! — alkalmat ad arra, hogy megkülönböztessük igazi feleinket, barátainkat megyszerzte a látszólagosoktól.

1) Ami a tanítást illeti, hiszem, hogy a mi tanáraink kevesebb száraz, gépies és szörszálasogató, sőt legtöbbször igyekeznek talán e bönit, holt rendszerbe is lelket, életet önteni. De a mi a túlterhelés okozta kedvezőtlen egészségi állapotot illeti, sajnos a hazánkra vonatkozó adatok semmivel sem kedvezőbbek. Ilyenek pl. katonai szolgálatra nem alkalmas ifjaink nagy számaránya, hazánk lakóinak a nyugati népekhez képest feltünő rövidéletisége, végül az ideg- és elmebajok gyakorisága. A szellemi megerőltetésből származó ideg és elmebajok hazánkban az utolsó 15 év alatt 30%-kal emelkedtek, és míg nálunk ezer katonaköteles közül átlag beválik 150, addig Ausztriában 245, Salzburgban 265, Styriában 250, Karinthiában 279, Dalmáciában 282 stb. Főképp az egyévi önkéntességre jogosult, tehát középiskolákat végzett ifjak között feltünően sok az „untauglieh“. Holott ezek rendszeren az intelligensabb, módosabb szülők gyermekei, kik jobban táplálkoznak, egészségesebb lakásokban laknak és általában kedvezőbb higienikus viszonyok közt élnek.

Betekintést enged az egész megye lelkiismeretébe — hogy így fejezzük ki magunkat — midőn az önzetlen kat. közérdek embereit megismerteti, s nyilvánosságra hozza azokat, kik mellékérdemből, akár politika, akár egyéb legyen az, a bárány képében közelednek felénk, belül pedig ragadozó farkasok.

Azt hiszszük ennél még több haszna is lesz: közelebb hoz mindnyájunkat egymáshoz, s képessé tesz, hogy a mi a mostani viszonyok közt szükséges, a kat. autonómiai kérdés megoldásában egyöntetűleg munkáljunk arra, hogy e kérdés, a menyiben tőlünk is függ, a helyes megoldás felé közeledjék.

Ezen gondolatok vezetnek, mikor a ft. plebános urak és esp. kerületi jegyző urakat a mozgalmak és a választások eredményének szíves beküldésére még egyszer tisztelettel felkérjük. A múlt számunkban közöltük már a nszébeni esp. kerületi koronagyűlésének és választásának eredményét, ma pedig a verespataki egyh. község választásáról beküldött értesítést adjuk a következőkben:

Verespatakon az autonómiai congressusra küldendő világi képviselő választás jul. 19-én történt meg. Ezt megelőzőleg a plebános jul. 4-re általános gyűlést hívott össze, amelyen igen szép számmal megjelent hívek megválasztották az 5 tagú bizottságot: és pedig: Sneff József plebános, Imreh Károly főszolgabíró, Jánky Kálmán főbíró, Jánky Samu és Jánky Ferenc urak személyében, póitagú Pongrácz Mihály állami elemi isk. igazgató. Elnök lett Sneff József, jegyző Jánky Ferenc. Ezen gyűlésen képviselő jelöltnek Kiss Báliut es. és kir. kamarás kiáltattak ki, s egyúttal elhatározottat, hogy a választók névsora 8 nap alatt irassék össze.

A július 11-re összehívott bizottság a választók névsorát felülvizsgálván, a kimaradtakat beírta és a névsort megtekintés végett a plebánián kitette: miről a választóközösséget a plebános a szószékéről értesítette, egyúttal kijelentvén azt is, hogy a választás a kitűzött 8 nap betelte után azonnal megtörténik.

Július 18-án a választók névsora megtekintésének ideje lejárván, a választás más napra, azaz július 19-re kitűzetett.

Vasárnap reggelig még csak Kiss Báliut jelöltünk volt, de már délután köztudomásra jutott, hogy Lukács Béla ex-ministert is némelyek felléptették.

Egyébiránt a választás így folyt le:

az összeírt 206 szavazó közül leszavazott 141.

ebből *Kiss Báliut* kapott 128 szavazatot

Lukács Béla " 12 "

Korhiány miatt visszavetett 1.

Vigyázzanak tehát az intézők a legutolsó percig; nem is képzelik honnan és mikor támadhat ellenjelölt!

Bérmálás Offenbányán és Zalathnán.

Június 26-án érkezett gróf Majláth Gusztáv erdélyi segédpüspök úr ő Méltósága a bányavidék elszórt és félre- eső plebániáinak nyolcadik belyére, Offenbányára. A lelkesedés és ragaszkodó szeretet, melylyel e vidék népe főpásztorát iránt mindenkor viseltetett, e kis, félre- eső és felekez- zetek által körülvevett községben is szépen nyilvánult.

Topánfalváról, a délelőtti órákban harangzúgás, „*éljen*“ és a mozsarak dörgése között útnak indulva ő Méltósága, —

alig hogy a tordai főszolgabírótság alá tartozó lupsai batár- nak „*mánásztiré*“ (monostor) nevű belyére érkezett, már ott várták számosan ügyesen összeállított diszkapu előtt, a mely- nél Asztalos Gábor tordai főszolgabíró üdvözölte ő Méltóságát.

Említésre méltó, hogy a találkozásban, bár teljesen olának lakják, mindenütt diszkapu föllállításával adtak kifejezést mely tiszteletöknek és ragaszkodásuknak.

S ő Méltósága bár nem kereste soha s a jelenben sem keresi a pompát és fényt, erre valóban méltó is.

Mert a merre csak eljár valósággal a nagy Apostol benyomását teszi mindenkire. Fáradtságot nem ismerve, int, buzdít, biztat, bátorít s ha kell fenyít, mik a lángoló szeretet- tről és lelkek üdvéért fáradozó önfeláldozó lelkeiről tesz- nek magasztos bizonyosságot.

A kis Offenbánya is, mely már oly régen nem örül- hetett püspöcének jelenlétén, lelkesedéssel és szent buzga- lommal készült a Püspök úr fogadására, hogy lehetőleg kellemessé tegye a már annyira kimerült Püspök urnak kis körükben való időzését. A főt említett nap 1^h12 óra- kor érkeztek Offenbányára, a hol P á s k ő A. helybeli ple- bános előzetes köszöntése után magyar nyelven Lázár Gyula helybeli kereskedő üdvözölte a község nevében ő Méltosá- gát igen ügyesen, kegyeletes szavakkal emlékeztetve meg az agg Főpásztorról. — Aztán Dánes gör. kat. esperes oláh nyelven köszöntötte Püspök urunkat azon reményöknek adva kifejezést, hogy ő Méltósága azon egységnek, mely eddig a vidéken megvolt, öre lesz a jövőben is. Meg is fog ez történni, csak másfelől ne hiányozzék az akarat. — A hívek ragaszkodását, mely tiszteletét és szeretetét burgoztatja az a körülmény, hogy két napon át mozsarak dörgésével, két estén pedig kivilágítás által fejezték ki hódolatukat.

A bérmálás szentségét Szt. László magyar király ünne- pére, június 27-én osztotta ki ő Méltósága harminc hívőnek a csodáesen végezt szent mise után, mely alatt Kornyá Mária kisasszony és Weksler Hermína úrhölgy a gyönyörű „*Oh szűz Anyánk feléd szentek*“ énekkel dícsérték az egek Királynéját; délután pedig Kornyá Marika k. a. az „*Üdvözölve légy dicső Anya*“ énekkel Kornyá Irén k. a. valóban szak- svatolt kíséréte mellett. A hívek nagy számban gyóntak cse- kely arányukhoz képest. Az ünnepi szónoklatot e községben saját buzgalma folytán ft. Hukk György áldozópap és nevelő tartotta oly közvetlen elevenességgel, lelkesedéssel és ügyes módorban, hogy valóban magával ragadott.

Offenbánya valósággal ünnepeelt. A mindennapiság egy- hangú léghöréből kiemelte a főpásztor megjelenése, szava és tette. S vajha a szeretet apostolának igéi az Offenbányaiak szívéből soba ki ne vesznének s az örök életre érdemes gyü- möléseket teremnének.

V.

Június 28-án a reggel elmondott csendes szent mise után indult a segédpüspök úr ő Méltósága fáradtságos körútjának végső helyére, Zalathnára. Borongós felhők kavargtak az égen, nyomasztó csend uralkodott mindenfelé. Az eső is meg- megeredt, majd elállott. Szomorú volt az egész természet. És méltán, hiszen Erdély püspökét, az agg Lőnhart Ferencet, jó atyánkat gyászolta az is. A segédpüspök úr Abrudbányán értesült az egyházmegyét és hazánkat ért eme váratlan csapás- ról. Fájó szívvel rebegte el a „*Requiem aeternam*...“ — ot s töképen azon sajnálkozott, hogy az agg főpásztort végső perceiben nem gyámolíthatta. Mi is könnyeket hullatánk szeretett atyánk elveszte felett, imádkoztunk lelkének üdvö- ségért az élet és halál Urához . . . s aztán fiú hódolattal esőkoltunk kezét Erdély új főpásztorának, megyés püspök unuknak, ki az egyházmegye kormányzását e perctől kezdve átvette.

Abrudbányán kevés időig időzött püspök urunk, mert Zalathnán már várták. A kis város — politikailag *kis község* — ritka fogadtatásban részesíté a püspök urat. A batáron Slafkovits községi bíró fogadta s hosszú kocsissal vonultunk be ezek után a nemzeti színű zászlókkal felékesített köz- ségbe. Hatalmas és művészi kézzel felállított diadalkapút

vettünk már jó messziről észre. A püspök úr telőltve egyházi ruháit, e diadalkapu alatt fogadta a zalathnai kat. hívek bódulatát, melyet Szontágh dr. tolmácsolt ékes szavakkal. A püspök úr szeretetteljesen választott s az imponzus menet a templomba vonult. A templom bejáratánál Csiky J. főesperes és zalathnai plebánus üdvözölte a főpásztort. Az énekar rázendített az „Ecce sacerdos magnus“-ra s a püspök úr mélyen leborulva imádkozott az oltár számolyánál. Forró könnyeseppek tödültek szemükből. . . . Tőlünk alig néhány órányi távolságban ravatalon fekszik jó atyánk, készüli a temetés s itt előttünk merül el a Megváltó isteni szívének szeretetözönébe a fiatal apostol s mindenféle öröm és diadal. A püspöki czékárosban még zokognak, sirnak. „Papilli facti sumus“, — emitt már szikkadnak könnyeink, vigasztalódunk, „Ecce sacerdos magnus . . . jurejurando fecit illum Dominus crescere in plebem suam.“

A püspök úr egészen a gyász hatása alatt állott s ezt a zalathnai híveknek egy az Istenben boldogult főpásztor kiváló érdemeit méltató beszédben ki is fejté. Elmondá, hogy habár a gyász baza szólítaná, de mégis itt marad szt. Péter és szt. Pál apostolfejedelmek tüneményére, hogy a zalathnai híveket is részesítse az egyház kegyesereiben s az ifjúság előhaladásáról személyesen győződjek meg.

Mig a püspök úr a plebánián foglalatokodott s Istenben boldogult főpásztornak elbalázolását tudatá az illetékes hatóságokkal s tette meg főpásztori magas intézkedéseit, mi szétneztünk a községben. Zalathna már régi község s habár ma is virágzó hely s örvendétesen fejlődik főképen kulturális tekintetben, de — aligha eszelődöm — régen itt is jobb világ volt. Opitz Márton, a német költészet megújítója, ki a Bethlen Gábor gyulafehérvári kollegiumában a XVII. évszázad elején tanár volt, 1622-ben Zalathnát már megénekelte. Költeményének címe: Zalathna oder von der Rube des Gemüthes = Z. vagy az elme békejéről. Ebben elég jó rimes versekkel mondja el Opitz, hogy Zalathna nevét a z l a t o szav szóból, mely aranyat jelent, vette s hogy e helyen már a rómaiak is bányászkodtak, kiknek itt Ampela nevű telepük volt. Ezen Ampela az Ompoly folyó nevének eredete. Opitznak tehát tudomása volt a rómaiak életéről Fejérvár (Aplunum) és Zalathna környékén s mint afféle laikus tudos, ki mindent római eredetre szeretett visszavezetni, annyira meut, hogy „Trajanus Feld“ — Traján mezőjéről is énekel előbb említett költeményében.

Van Zalathna határán egy szép rét, mely kiránduló hely gyanánt szolgál még ma is. Oláhul így hívják „la trojan“. A laikus ember önkénytelenül is Traján császárra gondol s ebben is argumentumot talál az oláhok római leszármazása mellett. Pedig egyszerű a dolog. „Trojanu, többször trojane, pratum amplum, egy tágas rét, eine weite Wiese“ — olvassuk a budai oláh—latin—magyar — német szótár 724-ik lapján. Ine, hová zsongorodik össze néhány híres rómainak ábrándja s Opitznak német alapossága.

Zalathna felett sokszor „lebegett a zordon enyészet“ s hogy a költővel folytassam „pusztító erejét rá viharozta dűhe.“ A Hera-féle lázadásnak is talajdonképen innen pattant ki rémes lángokká nőtt szikrája. Regale, koresmai jog volt az oka. Ezt az oláh községek tartották kis bér mellett, de a kinestar — zalathnaiak kérelmezésére — örményeknek adta ki. Az oláh községek sokszor panaszkodtak Mária Terézia s majd II. József előtt; de hasztalan. A haszonbérlet a bevitt idegen italokért nagy büntetésekre marasztalták a vétőket. Ez az 1784-i borzasztó lázadásnak a csirája. A népösszeírás szele ugyan országot elborító lángra nevelte azt, de mégis a koresmák kibérlése az első oka.

1848-ban is sokat szenvedett Zalathna. A Preszáka melletti balom 640 zalathnai legyilkolt magyarnak holttestét takarja. Zalathnán ma is láthatók összeomlott házak, melyek a lángoktól, a füsttől kormosok és barnáltak. Vérengző bestia zuanyad a népben.

De „féltre sötét képek . . .“ A plebánián elköltjük a püspök úr társaságában vacsoránkat, végig hallgatjuk a püs-

pök úr tiszteletére fátylak fénye mellett adott szerenádót, megnézzük — nem a zalathnaiak hibája, térdig érő sárban — az ünnepi kivilágítást, mely Zalathnán már villanynyal eszközölködik, gyönyörködünk a diadalkapu fényében és ragyogásában, mely azonban épen akkor mondott jó éjszakát, midőn a sártengeren nem száraz lábbal átgázolva alája értünk s ezzel mi is haza tértünk.

Az ünnepi nagy misét szt. Péter és szt. Pál napján püspök urunk végezte. Csiky főesperes úr lelkes beszéde nagy hatással volt a hívekre. Püspök urunk is beszélt, beszélt háromszor. Szívből takadt szavakkal, egy igazi apostol lángoló hevével, a híveinek üdvéért aggódó főpásztor szeretetével. A bérmálás szentségeben 150-nél többen részesültek.

Délben Csiky főesperes úrnál volt az ebéd, melyre mintegy 40-en valának hivatalosak. A sok felköszöntő felsorolását mellőzöm, de egyet igazi örömmel regisztrálok. A püspök úr ékes szavakkal éltette Kóródy Péter dr. teol. tanárt és körütyjában hűséges kisérijét névünnepe alkalmából. Atyai szeretetéről tanuskodik e nemes vonás.

Vécsernye után az állami elemi iskolák hittani vizsgájára ment püspök urunk. Zsűfőlélig tömve voltak a termek s áhitattal hallgatták a püspök úr kérdéseit, oktatásait és buzdításait. A vizsga nagyon jól sikerült s ebből örmények ö méltósága úgy a buzgó és fáradhatlan tevékenységű főesperes úr, mint pedig a tantestület előtt, melynek Kovács Ignác a bíales vezetője, kifejezést is adott. Innen a kőfaragó és köcsiszoló-iskolába mentünk. A növendékek ünnepi egyenruhában sorfalat képeze várták a főpásztort, ki alaposan megtekintette a műhelyeket, tantermeket, kész munkákat. S midőn épen a díszteremben írta be nevét az emlékkönyvbe, bangzott fel a növendékek ajkáról a hazafias ének. Ö méltóságának jól esett e figyelem s Csányi igazgató által átnyújtott emléktárgy — egy hegyi kristályból csiszolt szép kereszt s a püspök úr e figyelmet viszonzni akarván, a derék igazgatónak tíz írtót adott at, hogy a növendékek a nap örömeire oszonnában részesüljenek. Most a temetőbe ment a püspök úr s itt a balottakért való ájtatoságot végezte el a hívekkel együtt.

Ot órákor már előállottak a kocskák, indultunk haza. Az első községnél szívélyes szavakkal vett búcsút püspök urunk a főesperes úrtól, hálát mondva fáradozásaiért. Mind közelebb és közelebb értünk Fehérvárhoz. S mikor megláttuk ősi katedrálisunk tornyát s azon a szétlőt lengetett fekete lobogókat, sohajtás fakadt fel keblünkől. Szívünk egyik fele érzékenyen sajnált a mély fájdalomtól, — és a másik fele hangosan dobogott a halás köszönettel az isteni Gondviselés iránt, a mely nem hagyott árván s elhagyatottan. Tartsa is meg áldott püspök urunkat lelki vigasztalásunkra, örömlünk-re, büszkeségünkre még soká, nagyon soká! — t.

I R O D A L O M

Könyvismertetés.

Erzsébet leaggel királynének „A királyi gyermek neveléséről“ fűtőh II. Ulászló Magyar- és Csehország királyához írt könyve.
Fordította: *Dr. Uhlárik János* nagyszombati érs. főgyunyasiumi tanár.

Ismerteti: *Sch warezet Adél.*

(Vége.)

„Testedzés után ismét a könyvekhez, és pedig a szónoklattanhoz térjen vissza a gyermek. Olvassa Tulliusnak barátaihoz írt levelét, Cicero három könyvét, Xenophon Kiro-paediáját, mert ez tanítja különösm, hogy milyennek kell lennie egy jó királynak.“

„A szónokok és költők művei fölvidítják, gyönyörköd-tetik ugyan a lelket; mindazonáltal nem akarnám, hogy a

gyermek oly szenvedélyesen beletemetkeztek, hogy mellettük elhanyagolja és semmibe se vegye a hadi tudomány el-sajátítását, mert egy királyi sarjadékot kell neveltünk, ki hivatva lesz megvédeni alattvalói üdvét, jólétét, terjeszteni Magyar- és Csehország határait. — Hasznára fog tehát válni a gyermeknek, ha szünnapok alatt vadászni fog, mely foglalkozás oly közeli rokonságban van a hadi tudomány-nal.“

Ez nagyjában a királyi szerző nevelésének anyaga és sorrendje, minnek legfőbb hiánya az, hogy elfeledi megjelölni a gyermek korát, illetve azt, hogy a különböző ismeretek és gyakorlatok megszerzése mikor vegye kezdetét.

Ezek után ismét arra nézve ad tanácsot a királyné, hogy minő szép tulajdonokat neveljenek unokájába. Ismét ajánlja a mértékletességet evésben, ivásban. Utóbbira nézve mondja: „Szívesen megengedném a gyermeknek gyöngébb bor élvezetét. Azt teszem hozzá, hogy vízzel keverjük azt, ha csak nálunk nem tartanak azt nagy véteknél. A minap Krakóban nem akartak másképen föloldozni egy olaszt, ki borba vizet kevert, hanem csak tiz korbácsütés árán.“

„A mértékletesség — mondja tovább — elősegíti a test fejlődésének csinoságát, szépségét.“

Xenophon után ő is négy fő tulajdonságot óhajt unokájának: Feltűnő testi szépséget, finom műveltséget, nagy tanulásvágyat s nagy fokú becsvágyat. Ezeket kívül legyen a gyermek nyájas, vesse meg a bizelgőket, mert Antisthenes bölcs azt állítja, hogy „a bizelgők rosszabbak, mint a hollók, mert ezek az embernek csak testi szeméit vájják ki, míg a bizelgők az embernek lelki szeméit ássák ki.“

„Ki kell irtani — úgy mond — a gyermekből gyökerestől a dicsvágyat, ezen lelki szennyet, mert a mi Megváltó Istenünknek semmi sem tetszik inkább vissza, mint a dicsvágy.“

Igazi hitvesi gyöngédséggel említi itt férjét, Kázmért, ki a dicsvágyat az országok és városok szerencsétlenségének nevezte, őt hozzá föl például akkor is, mikor a fejedelmi szelidségről és kegyes nyájasságról beszél: „A te atyád, Kázmér, kit soha sem említhetek könnyek nélkül, Titus Vespasianusnak azon nevezetes mondását gyakran ismételtette magában, hogy a királynak szeméi előtt senkinek sem szabad szomorú arccal távoznia.“

„A fejedelmi erények közé tartozik — úgy mond — a szótartás, az igazmondás, mert a hazug király az ide-oda bánykódó szitához hasonlít. — De ne csak ő maga mondjon igazat, hanem mindig szívesen hallgasd a az igazmondókat.“

„Az önzetlenség a királyokat minden kétségen kívül a legnagyobb fényvel vesszi körül. Ahoz, ki egykor népének fog parancsolni, illik, hogy sem a balszerencsében csüggesztést, sem pedig a szerencsében elbizakodást ne tanusítson.“

„Tisztelje a királyi gyermek a bölcs öregeket és társalognon velük szívesen.“

„Legyen bőkezű, — mert Agesilaus szerint — királyi tulajdonság másokat gazdagítani, miot meggazdagodni.“ Azon példák azonban, melyeket a dicséretre méltó bőkezűsége családjából hoz fel, nem mentek a kicsinyes elfogultságtól. Így: „A bőkezűségnek nem csekély fényességében tündöklök a te Sándor fivéred, Lengyelország győzhetetlen királya, ki nem rég egy fiatal embernek, ki az ő dicsé-

retére huszonnégy verset költött, ugyan annyi aranyat és egy igen szép paripát ajándékozott.“

„Te is, mint hallom, bőven megajándékozad azt, ki a te mennyegződet énekelte meg. — Hihetetlen dicsőséggel nevelte a te jótékonyágodat az a selyemruha, melyet Hypolitusnak ajándékoztál. — Hamarabb elmossa Budavárát a Duna, mint a teledékenységre a te bőkezűségedet.“

Az egész munkán átérzik a királyi szerzőnek azon óhaja, hogy e művel nemesak unokájára, hanem fiára, Dobzse László királyra is hatni akar. Világosan vehető ki e szándék ott, hol a méltóságos magatartásról szól. Egy helyen így kiált föl: „Bolog Isten! mennyire kiűnt a te atyád Kázmér a méltóságteljes magaviselet által s mennyire kiűntsz te is, amint hallom!“ „A királyi méltóság nagy előnyére válik, ha saját véleményünket nem mondjuk ki mindjárt. A királyi méltóság kísérője, hogy ne helyeseljük mindjárt a mások véleményét.“

Ezek az elvek ma is szabályul szolgálhatnának egy diplomatának.

A következő elveket pedig bármely nevelő tekintheti rányadónak. P.: „A szidás, ha erre szükség volna, legyen kiméletes és jó akaró, mert, ha a szidás keményen történik, a gyalázáshoz igen hasonlít, s gyűlölséget szül.“ Ha dicséretre van szükség — „az úgy történjék, hogy az illetőt dicsérni, de ne csodálni látszassék.“

„Semmi sem illik kevésbé a királyi komolysághoz mint az indulatosság, mely néha a józan észnek nem engedelmeskedik s az örültségtől csak időben különbözik.“

„Azonban a csapangó öröm, a mértéket túllépő jó kedv a királyi tekintélyt lerontja.“

A királyi tekintély s méltóság emelőjének tartja a nyájasságot s erről így szól: „Miközön vendégeit elbocsátja, biztosítsa őket kegyéről. Néha-néha tisztelje meg őket kisebb ajándékokkal s igérje meg nekik, hogy máskor nagyobb ajándékot is fog adni. — Az országok nagyjait szólítsa néha néven, mert ez által a népek lelkületét igen meglehet nyerni.“

Hogy fiával méginkább megjegyeztesse a főbb elveket, melyeket unokája nevelésénél szem előtt óhajt tartatni, a mű végén csoportosítja s fiának újonnan követésre ajánlja. Az anyai szeretet féltékenységeinek kell tulajdonitaniuk, hogy egy pár helyen említi Mátyás királyt, miut olyant ki nem volt ment az emberi gyarlóságoktól. Így: „Mátyás ezen barcias király mint a néphit tartja a bornak szivesen áldozott.“ — „A bornak mértékelen élvezete minden korban veszélyes. E miatt sokakat birtelen halál ragad el, vagy bűdést szenvednek, mint Mátyás királyról hallottam. — Később így kiált föl: „Istenem! mennyire elhűtötta Mátyás királynak bőkezűségét az ő nehéz természet. — Mi használt többet a te atyádnak a hallhatatlan dicsőséget illetőleg mint a nyájasság? Ellenben mi ártott inkább Mátyás királynak mind az ő kevély beszédmódora?“

A mű fordítója előszavában említi, hogy paedagogiai író és munkát mutat be; a kiről kézi könyveink nem tesznek említést, sőt még szakleli paedagogusaink nagyobb része sem igen tud róla. — Ha e Mátyásra, a szeretett királyra, vonatkozó bátrányos pontok nem is szolgáltak okul rá, hogy a ki tudott is e műről, hallgasson véle, de azon kívül sem a Dobzse László kora, sem emléke nem volt alkalmas arra, hogy a hozzá, vagy róla irt dolgokat kutassák, ismertessék.

A későbbi kor, ha ki nem is békül, de feled s az elfogulatlan tudós szolgálatot tesz vele, midőn egy ily tartalmas és érdekes munkát, melyet a nagy kor egyszersmint tiszteletre méltóvá tesz, a jelen nap világára hoz s átadja a közismeretnek.

KÜLÖNFÉLÉK.

— **Méltóságos Majláth Gusztáv Károly** gróf püspök urunk bécsi utjából a mai napon a reggeli 8 órai gyorsvonattal székelyvárosába visszaérkezett.

— **Nyilvános köszönet.** Toplica anyaegyházhoz tartozó Gödemesterháza főoktatószékében a méltóságos Igazgatótanácsnak 900 frt anyagi támogatásával, Jézus sz. Szíve tiszteletére, 2460 frt összeggel egy csinos kápolnát építettünk, mely maholnap rendeltetésének is átadható lesz. Azonban a kápolna üresen, minden felszerelés nélkül áll. Alig értesült kegyelmes püspök urunk méltóságos Majláth Gusztáv Károly gróf úr a sok hiányról, mely a kápolna belső felszereléséhez szükségeltetik: mint kegyes és jóságos Főpásztorunkkal 100 frtot, azaz: egyszáz o. é. frtot méltóztatott a fenírt célra kegyesen adományozni. Ezen adományaért a nyilvánosság előtt is a legnagyobb hálával sietünk köszönetet mondani kegyelmes főpásztorunknak, naponként kérvén a jóságos Isten, hogy ő Méltóságát, egyházmegyénk bölcs kormányzására sokáig éltesse, és a Jézus áldott Szíve, Kinek hajléka ékítésére e nagy áldozatot hozni méltóztatott, fizesse vissza bőségesen gazdagságának tárházából! Toplicán, 1897. július 19-én, Zonda Vince, lelkész, Walter Ede, számadó gondnok.

— **Öz. Gerbert Emilné** született Valent Árnka okleveles tanítónő az ő-toplicai r. kat. népiskolához rendes tanítónőnek kinevezetett.

— **Prímicia.** Korbuly Z. Ignác, szt ferenc-rendi szerzetes és áldozó-pap f. hó 18-án mutatta be első szt miséjét az Úrnak a szt. ferenc-rendiek templomában. Manduktor a P. László Polikárp, szócsoka Zlamál A. volt. A szt. misén Fehérvár intelligenciája s a hívő nép szép számmal vett részt. Délben az örömszülők lakásán fényes ebéd volt, melyre Nemes S. törvénysz. elnök, Veress J. táblabíró, Steiner E. t. kanonok, Avéd J. igazgató, Dr. Setz törzserősr. stb. voltak bízatosak. Az újmisést hálafelel szívvel éltette püspök urunkat ki levélben üdvözölte a derék és ritka buzgósága szüleit s főpásztori áldását küldte az újmiséseknek.

— **Részvételi vetjük a kövgyászjelentést.** Alulírottak mint szülők, testvérek és vérokonok, melyen megsebzett szívből származó fájdalommal jelentik, hogy a forrón szeretett és igen szép reményekkel bízott jó fiú, kedves testvér és igazán szerető rokon csik-kozmási Balás Károly harmad évet végzett joghallgató f. évi július hó 15-én reggeli 5 órakor tizenhét napi súlyos betegség után (typhusban), a haldoklók szentségével ellátva Istenben csendesen elhunyt életének 25-ik évében, távol szüleitől, midőn épen szerető rokonait meglátogatta, magával hozván a vészes kór csiráit. Szívünk mély fájdalmát csak a jó Isten képes enyhíteni. Hült tetemeit f. é. július hó 16-án d. u. 4 órakor fogjuk a közokbázból a róm. kat. temetőben nyugalomra helyezni, halhatatlan lelkiért pedig a szent mise áldozat f. é. július hó 17-én

d. e. 9 órakor tog Istennek bemutatni. Nyugodjék békeségben! Sepszi-Szentgyörgyön, 1897. július hó 15-én. Balás Lajos, dr. Balás Endre, theol. tanár és Balás Ferenc az elhunytak testvérei. Csik-kozmási Balás András és Bálint Katalin az elhunytak szülei. Csik-kozmási Balás György és gyermeki; Csik-zeredai Balás István és egész családja, Sepszi-szentgyörgyi Balás József és egész családja, az elhunytak vérokonai.

— **Pályázati hirdetés tanári állásokra.** Az erdélyi róm. kat. status fötanhatósága alatt álló csiksomlyói róm. kath. főgymnasiumhoz a magyar-latin esetleg latin-történelem-, a székelyudvarhelyi róm. kat. főgymnasiumhoz pedig a magyar-latin tanszékre pályázat hirdettetik. Ha helyettes tanár neveztetik ki, fizetése évi 600 frt és 150 frt lakáspénz; ha pedig rendes tanár neveztetik ki, fizetése évi 800 frt, 150 frt lakáspénz és 10 évenként 100 frt fizetési pótlék. Mindkét főgymnasium államsegélyt is élvez, a melyből a fentebbi fizetésen kívül alkalmazandó tanár is megfelelő osztályban részesül. Az életkort, vallást, családi állapotot, végzett tanulmányt, hadkötelezettségi viszonyt és netalan eddigi szolgálatot igazoló okmányokkal és tanári képesítő oklevéllel felszerelt tolymadványok folyó évi augusztus hó 4-ig, méltóságos Majláth Gusztáv gróf erdélyi püspök urhoz Gyulafehérvárra adandók be. Kolozsvárt, 1897. július 13-án tartott ülésből. Az alelnök helyett: Dr. Gótsz Gusztáv, igazgató tanácsos. Szabo Alajos, jegyző.

— **Pályázat.** A csikcsatószegei tanítói és segédkantori állomásra ezenel pályázatot hirdetek. Javaldalmazása. 1.) 350 forint készpénz a község pénztárából havi részletekben. 2.) stola és sztnise alapítványi jutalék mintegy 15 frt. 3.) Lakás, mely áll 1 szoba, konyha, kamara és pincéből sütőházzal. 4.) Egy kis veteményes kert. 5.) 18 terü lág yuzifa. Kötelessége az I-II. osztály önálló és az ismétlők tanítása, segédkantori teendők végzése. Pályázni szándékozők kérésüket f. évi aug. 20-ig alulírott-hoz terjeszszék be. Csik-Csatószege, 1897. július 14. Bálint Lajos plebános, iskolaszéki elnök.

— **Pályázat.*** Az oszolai róm. kath. segédkantori és tanítói állomásra pályázatot hirdetek. Ezen állomás jövedelmeit képezik a következők: 1) két szoba és kamrából álló lakás az iskolépületben. 2) 54 kalongya rozs, ugyanannyi zab kepe. 3) 30 frt. oszpora, 25 terü yuzifa és 20 frt. stolaris jövedelem. 4) 9 frt az ájtatos alapokból. 5) 100 frt a tanév alatt tandíjból. 6) okleveles tanítóknak kilitásba van helyezve 52 frt államsegély. 7) 5 frt faátalány az iskola pénztárából. Kötelességei lesznek: 1) A kantori teendőkben segédkezés. 2) Az iskolaszéki által reá bízandó vegyes osztály önálló vezetése. 3) Az ismétlők tanítása és a faiskola kezelése. Ezeukivül a példás viselet és a vallásos buzgóság megkívánatik. Kik ezen állomást elnyerni óhajtják, a kellő okmányokkal felszerelt folyamodásukat folyó év augusztus hó 10-ig alattirt iskolaszéki elnökhöz adják be. Oszolán, 1897 július 16-án (posta Kézdi-Vásárhely). T a m á s Dávid, plebános, iskolaszéki elnök.

Szerkesztői üzenet.

A tñri kt. állomásra egy pályázat hirdetés érkezett levelező lapon, de nincs meg ki küldi és mi célból: tessék intézkedni, mit tegyünk vele

*) Tessék máskor a szerkesztőséghez küldeni a pályázatot Szerk

Kiadja: Az erdélyi róm. kat. Irodalmi Társulat. Felelős szerkesztő: Pál Antal.

Szerkesztőtársak: Bálinth György, Péter János dr., Vass Albert, Zlamál Agoston.

Nyomatott Papp Györgynél a püsp. lyc. könyvnyomdában Gyulafehérvárt.